

Orele suplimentare invizibile

Șoimaru Cătălin

26.08.2025

În presa mainstream circulă frecvent știri care doresc să arate cu tot dinadinsul cât de puțin muncesc oamenii, cât de comozi au devenit angajații și, mai ales, cât de mare este diferența dintre hărnicia altor popoare și așa-zisa lene a românilor. Desigur, în acest articol suntem departe de a opera cu predici expirate bazate pe moralism individual și în nici un caz nu vom înfiera un lucru atât de dulce și de prețios precum lenea. Însă tocmai această retorică a „lenei naționale” venită din partea moralistilor muncii trebuie privită cu suspiciune și evaluată cu spirit critic, mai ales atunci când este instrumentalizată ideologic.

Astfel, în mai multe articole de presă bazate pe statistici Eurostat, se arată că în anul 2024 doar 1,8% dintre români au prestat ore suplimentare la serviciu, comparativ cu media europeană de 6,6%¹. Trebuie menționat că pentru Eurostat, programul lung de lucru este cel care atinge sau depășește 49 de ore pe săptămână.

Un exemplu reprezentativ în acest sens este articolul de pe site-ul Mediafax, din 25.08.2025, scris de un anume Andrei Rachieru și intitulat pompos *Români, printre cei mai comozi din UE. Doar 1,8% fac ore suplimentare, față de 6,6% media europeană*².

Alt exemplu similar este un articol de pe Digi24, scris de Marina Constantinoiu la o dată foarte apropiată de precedentul și intitulat *Românilor nu le place să facă ore suplimentare la muncă. Doar 1,8% muncesc peste 49 de ore săptămânal*³. Aceasta ca să oferim doar două exemple din presa corporatistă cu mare vizibilitate, care se ocupă, printre altele, de filtrarea informațiilor și fabricarea consimțământului oamenilor.

Conform acestor știri și acestor statistici Eurostat, România pare un fel de mic paradis al dreptului la lene. Pe de altă parte însă, acestea omit să surprindă realitatea mârșavă și ascunsă a muncii în capitalism, în sensul că există multe ore suplimentare care nu sunt consemnate pe hârtie, nu sunt trecute în tabele și deci nu își pot face intrarea în rapoartele oficiale.

În acest sens, în destule firme mici, medii, dar și la unele corporații, există obiceiul ca oamenii să rămână peste program din frică, din presiunea colegilor sau pur și simplu pentru că șeful sau patronul „se uită urât” la cel care rupe ușa imediat după ce programul oficial de lucru s-a încheiat. Această practică a muncii peste program fără a trece orele pe hârtie este, bineînțeles, un fenomen general și nu se regăsește doar la noi în țară, ci și peste hotare.

Ca un exemplu anecdotic în acest sens, o cunoștință pe care evit să o numesc mi-a mărturisit mai demult că, atunci când lucra la un birou în care proiecta ferestre cu geam termopan (de la o firmă relativ medie), legea nescrisă a locului prevedea rămânerea până la încă două ore după programul oficial, chiar dacă treaba pe ziua respectivă era deja finalizată. Cunoștința mi-a mai spus ceea ce deja intuiam, anume că și alte persoane cu care discutase, de la cu totul alte joburi, din cu totul alte domenii, practicau de nevoie această scârbavnică tradiție a muncii invizibile. Se înțelege de la sine că cei care refuzau să practice tradiția ajungeau cât se poate de repede pe fărâș.

În ceea ce mă privește, atunci când lucram, ca mulți alții, într-o instituție de stat, am experimentat de câteva ori teama sau reținerea de a pleca la timp, ca nu cumva superiorii sau chiar alți colegi mai vechi și mai mari în rang să mă mustre, pe motiv că abia așteptam să mă car, deși treaba încă nu fusese complet terminată. Până la urmă însă, oricând se poate găsi ceva „urgent” de rezolvat, iar treaba nu se încheie cu adevărat niciodată.

Soția mea a pășit și ea lucruri similare la fostul ei loc de muncă din domeniul privat, mult mai des decât în cazul meu. Atunci când se apropia ora încheierii programului, aproape toată lumea ezita să plece, iar când îl întrebau pe șef dacă se pot duce acasă, acesta le răspundea pasiv-agresiv ceva în genul: „După ce rezolvați absolut tot ce era de rezolvat pe ziua de azi, atunci bineînțeles că puteți pleca!” Apoi,

¹ Eurostat, „6.6% of employed people worked 49 hours or more weekly”, 21 august 2025. ec.europa.eu (accesat la 06.05.2026)

² Andrei Rachieru, „Români, printre cei mai comozi din UE. Doar 1.8% fac ore suplimentare, față de 6.6% media europeană”, Mediafax, 25 august 2025. www.mediafax.ro (accesat la 06.05.2026)

³ Marina Constantinoiu, „Românilor nu le place să facă ore suplimentare la muncă. Doar 1,8% muncesc peste 49 de ore săptămânal”, Digi24, 24 august 2025. www.digi24.ro (accesat la 06.05.2026)

toată lumea se întorcea cu capul plecat la mesele de lucru pentru încă o jumătate de oră sau patruzeci de minute. Uneori, se întâmpla să stea și o oră sau chiar o oră și jumătate în plus.

După ce soția s-a săturat să mai joace acest joc toxic și a început pur și simplu să plece la oră fixă, șefului nu i-a căzut bine, a văzut acel lucru ca pe o sfidare și, în cele din urmă, i-a scăzut de câteva ori din salariu. A motivat acest lucru prin faptul că nu este frumos să fie ultima care vine dimineața, la începutul programului - mai ales că unii colegi slugarnici soseau înainte de ora oficială a începerii lucrului - și prima care pleacă după amiaza, la final de program.

În asemenea cazuri, importantă este imaginea: nu cumva să pari leneș, indolent, dezinteresat și neserios în ochii șefului, stăpânului sau autorității. Oamenii rămân ca niște figuranți într-un film de duzină, cu ochii în monitoare, mimând preocuparea și ascultând ticăitul ceasului, toate acestea pentru a arăta devotamentul față de firmă și față de patron.

Cazuri ca acestea sunt câtă frunză și câtă iarbă, astfel încât acest gen de ore „fantomatice” nu apar, din păcate, nicăieri, cu excepția relatărilor celor care au trecut sau încă trec prin asemenea experiențe. Nu mai vorbim de situațiile în care lucrătorul este „rugat” de superior să vină la muncă și sâmbăta sau chiar în concediu, așa, în mod neoficial și „numai pentru câteva minute” (care se transformă adeseori în ore), pentru a rezolva o chestiune urgentă.

Aceste fapte demonstrează cât de incompletă și de viciată poate fi imaginea realității rezultată din asemenea statistici, precum și din modul în care presa le ambalează pentru publicul larg. „Dar cifrele nu mint” – spune un slogan larg răspândit în mentalul colectiv, lucru cât se poate de adevărat, în principiu, însă cei care le aleg, le interpretează și le ambalează, mint aproape în fiecare zi.

Cum să contabilizeze Eurostat instanțele în care cunoștinței antemenționate, soției mele, mie însumi și multor altora ca noi ni s-au furat ore prețioase din viață, pe lângă cele deja furate legal prin programul standardizat și abject de lucru de 8 ore pe zi? Cum să înregistreze Digi24 sau Mediafax suspinul celor care ezită să plece acasă, la finalul celor 8, 10 sau 12 ore obositoare și abrutizante de muncă, din cauză că se tem să nu fie judecați de „ăi mari”, persecutați și apoi dați afară?

De altfel, nu doar experiențele personale sau anecdotele confirmă existența orelor suplimentare invizibile, ci și cercetări internaționale. În acest sens, chiar dacă subiectul articolului nostru este despre orele suplimentare invizibile, trebuie să vedem mai întâi cât se muncește în general, atât la nivel european, cât și la noi în țară.

Vom avea în vedere pentru acest scop un alt raport Eurostat decât cel fluturat cu entuziasm prin presă, anume unul care prezintă situația orelor lucrate pe săptămână și intitulat *People in the EU worked on average 36 hours per week*. Din acesta aflăm că, în anul 2024, media europeană se situează undeva la 36 de ore lucrate pe săptămână, în vreme ce, în cazul României, avem considerabil mai mult, în speță 38,8 ore pe săptămână. De altfel, România se află în topul țărilor cu cele mai lungi săptămâni de lucru din Europa, alături de Grecia, Bulgaria și Polonia⁴.

Ei bine, de cât tupeu pot da dovadă jurnaliștii mainstream, care invocă puținii români care au efectuat ore suplimentare, din moment ce ei deja muncesc mai mult decât media din Europa? Așadar, vedem din start cum mitul „românilor comozi” din presa corporatistă se prăbușește chiar cu ajutorul statisticilor europene și încă înainte de a consulta rapoartele despre orele suplimentare.

Printr-o scurtă și succintă incursiune în istorie, găsim cum un vechi sondaj BestJobs publicat în 2008 și popularizat de site-ul de știri HotNews, arăta că 90% dintre salariații români efectuau zilnic ore suplimentare, dintre care doar 17% declarau că aceste ore le sunt plătite⁵. Dacă în 2008 presa relata că 9 din 10 angajați muncesc peste program, pentru anul 2024 ni se spune exact contrariul, anume că doar 1,8% ar lucra suplimentar. Această contradicție se poate explica atât prin trecerea timpului și atenuarea fenomenului, cât și prin modul în care se culeg și se prezintă statisticile.

În istoria relativ mai recentă din 2019, găsim un raport intitulat *Country Profile Romania*, realizat de Clean Clothes Campaign - o rețea internațională de ONG-uri, sindicate și grupuri de activiști care

⁴ Eurostat, „People in the EU worked on average 36 hours per week”, 14 mai 2025. ec.europa.eu (accesat la 06.05.2026)

⁵ HotNews, „Sondaj BestJobs: 90% din salariații români efectuează zilnic ore suplimentare”, 17 septembrie 2008. hotnews.ro (accesat la 06.05.2026)

militează pentru drepturile muncitorilor și condiții de muncă mai bune în industria textilă -, care arată, printre multe alte rele (precum leafă mică, lipsa sindicatelor, ventilație slabă, căldură sufocantă vara, abuzuri verbale și bullying), că muncitorii din industria textilă din România lucrează, în medie, între 10 și 15 ore suplimentare neplătite pe săptămână⁶. Raportul s-a bazat pe interviuarea a 78 de muncitoare, toate femei, din 7 fabrici de îmbrăcăminte, în perioada septembrie 2017 – iunie 2018⁷. Acesta a fost preluat și popularizat de Business & Human Rights Resource Centre, care, departe de a fi o publicație progresistă radicală, nu poate ignora ceea ce este evident, anume flagelul muncii suplimentare⁸.

În circa jumătate din fabricile investigate s-a constatat că aceste ore în plus sunt impuse pentru a îndeplini norma de producție. Cu alte cuvinte, norma nu poate fi îndeplinită în cadrul programului oficial, ci doar prin extinderea forțată și neoficială a acestuia. Conform Organizației Internaționale a Muncii, aceasta deja nu mai constituie doar muncă în exces, ci muncă forțată⁹, din moment ce angajatul este constrâns să își prelungească ziua de lucru pentru a îndeplini toate sarcinile cu care este împovărat și, în definitiv, pentru a nu-și pierde locul de muncă mizerabil.

În ce privește munca suplimentară în timpul liber, un sondaj realizat în perioada 1-8 septembrie 2023 de platforma Undelucrăm.ro, arată că 11% dintre români au lucrat mereu în vacanță, iar aproximativ 60% sunt nevoiți să-și verifice e-mailul de serviciu chiar și atunci când sunt în concediu. La sondaj au răspuns 11.410 angajați cu vârsta cuprinsă între 18 și 65 de ani din România, Republica Moldova, Bulgaria, Grecia și Ungaria¹⁰.

Studiile globale în câmpul muncii realizate de ADP Research Institute în anii recentți arată, printre altele, că orele suplimentare neplătite au fost și sunt o realitate la ordinea zilei. Spre exemplu, în studiul din anul 2021 *People at Work 2021: A Global Workforce View* citat inclusiv de revista Forbes¹¹, se arată că angajații lucrează, în medie, 9,2 ore suplimentare neplătite pe săptămână – echivalentul a mai mult de o zi de lucru adăugată în fiecare săptămână, dacă considerăm ziua normală de lucru ca având 8 ore¹².

Un alt studiu global realizat de același ADP Research Institute în anul 2023 (*People at Work 2023: A Global Workforce View*) arată că angajații prestau, în medie, 8 ore și 6 minute pe săptămână de muncă suplimentară neplătită, reprezentând o scădere modestă față de 8 ore și 33 de minute din anul precedent (2022). Mai ales generațiile tinere (18-34 ani) prestează cele mai multe ore suplimentare gratuite, prin faptul că încep lucrul mai devreme și îl termină mai târziu: aproximativ 8 ore și 30 de minute pe săptămână, comparativ cu 5 ore și 14 minute pentru angajații cu vârstă de peste 55 de ani¹³.

Pentru anul 2024, raportul ADP (*People at Work 2024: A Global Workforce View*) nu mai menționează, din păcate, o medie globală, semn că invizibilul este uneori greu de cuantificat. Raportul arată în schimb o medie europeană de muncă suplimentară neplătită de 6,8 ore pe săptămână. În Polonia sunt „doar” 5 ore, în timp ce în Elveția se ajunge la 9,2 ore – cel mai ridicat nivel de pe continentul european¹⁴.

Astfel, sursele antemenționate precum raportul Eurostat privind orele lucrate pe săptămână, sondajul BestJobs, raportul *Country Profile Romania*, sondajul Undelucrăm.ro și cifrele ADP scot la lumină

⁶ Corina Ajder și Bettina Musiolek, *Country Profile Romania 2018*, în colaborare cu Victoria Stoiciu, Clean Clothes Campaign, 2018. media.business-humanrights.org (accesat la 06.05.2026), p. 3.

⁷ Ajder și Musiolek, *Country Profile Romania 2018*, p. 11.

⁸ Business and Human Rights Centre, „Romania: Report identifies poor wages, forced labour, unpaid overtime & other abuses in garment sector, 14 mai 2019. www.business-humanrights.org (accesat la 06.05.2026)

⁹ Ajder și Musiolek, *Country Profile Romania 2018*, p. 4.

¹⁰ Irina Achim, „Studiu Undelucrăm.ro: aproximativ 11% dintre români au lucrat mereu în vacanță”, start-up.ro, 22 septembrie 2023. start-up.ro (accesat la 06.05.2026)

¹¹ Kristin Stoller, „Employees are Working An Extra Day In Unpaid Overtime Each Week”, Forbes, 28 aprilie 2021. www.forbes.com (accesat la 06.05.2026)

¹² Nela Richardson, Ph.D. și Sara Klein, *People at Work 2021: A Global Workforce View*, ADP Research Institute, 2021. www.adpresearch.com (accesat la 06.05.2026), p. 4.

¹³ Nela Richardson Ph.D. și Marie Antonello, *People at Work 2023: A Global Workforce View*, ADP Research Institute, 2023. www.adpresearch.com (accesat la 06.05.2026), p. 13.

¹⁴ The ADP Research Institute, *People at Work 2024: A Global Workforce View*, 2024. www.adpresearch.com (accesat la 06.05.2026), p. 56.

ceea ce presa corporatistă ținea ascuns, în speță exploatarea zilnică prin muncă fantomatică, executată pe gratis. Trebuie subliniat din nou că ceea ce arată toate acestea constituie doar vârful cât de cât vizibil al icebergului, partea de dedesubt rămânând însă nevăzută. Cât de mică sau de mare este această parte de dedesubt, nu putem ști cu exactitate, căci taman de aceea se numește nevăzută, însă putem presupune, pe baza mărturiilor oamenilor, că este departe de a fi una insignifiantă.

În încheiere, am putea face o paralelă incomodă, dar necesară, între abuzul camuflat al orelor suplimentare invizibile și un alt tip de abuz camuflat și normalizat, anume cel din sfera relațiilor de gen. După cum o bună parte a femeilor poate relata cel puțin o experiență de hărțuire sau de constrângere din partea unui bărbat agresor, care nu și-a făcut intrarea în statistici - de la o fluierătură pe stradă, o ciupitură discretă sau punerea mâinii pe un picior, până la o urmărire insistentă pe o alee dosnică sau o încercare de constrângere fizică -, tot așa o parte consistentă a foștilor sau actualilor angajați poate povesti o experiență de muncă suplimentară, invizibilă și implicit abuzivă la job, neconsemnată în rapoarte.

A venit însă timpul să-i spunem abuzului pe nume, să-l denunțăm și să-l expunem, făcând tot posibilul pentru a-l scoate din starea de invizibilitate în care se simte foarte bine și în care presa „liberă” și patronii îl mențin cu grijă, ca nu cumva să tulbure mersul firesc al exploatării capitaliste.

Notă: Acest text este semnat cu numele **Șoimaru Cătălin**, care este un pseudonim. Aleg să public sub acest pseudonim pentru a-mi păstra libertatea de exprimare și pentru a mă proteja de încorsetările pe care societatea tinde să le folosească împotriva cuiva care scrie cu numele real din buletin.

Biblioteca Anarhistă

Șoimaru Cătălin
Orele suplimentare invizibile
26.08.2025

profudelenevie.wordpress.com

Text publicat inițial pe blogul Profu' de Lenevie (profudelenevie.wordpress.com), la 26 august 2025,
sub formă de articol de blog. Revizuit și adaptat pentru Biblioteca Anarhistă la 6 mai 2026.

ro.theanarchistlibrary.org